

Podstawy aksjologiczne ograniczenia prawa do głosowania nad układem w postępowaniach restrukturyzacyjnych
(The Axiological Background of Restrictions on the Right to Vote on Composition Arrangements in Restructuring Proceedings)

Andrzej Wierciński

SWPS University of Social Sciences and Humanities

Law and Forensic Science, Volume 16 (2018/2)

Submitted: November 20, 2018

Abstract: The article discusses the axiological background and the inherent values lying at the root of the provisions of the Restructuring Law which restrict certain creditors from exercising their right to vote in relation to the approval of composition arrangements in the course of restructuring proceedings. The axiology which leads to the exclusion of creditors who are connected in various ways with a debtor range from family connections to corporate relationships within the group of companies to which the debtor belongs. The potential for emotions to prevail in the case of family members or the unclear financial and business connections stem from the management and ownership corporate relationships are seen as a contradiction to the concept of an ideal creditor, who analyses the pros and cons of the prospective arrangement. A different axiology drives the exclusion of creditors who purchase debts after the initiation of restructuring proceedings. The article concludes that, as opposed to prevailing doctrine, the exclusion of those who purchase debts is driven not by the value of keeping such purchasers out of the restructuring picture, but rather to protect the opening of a market of debt trading in which a fair price can be achieved.

Keywords: restructuring law, creditor's right to vote

We wszystkich postępowaniach restrukturyzacyjnych warunkiem koniecznym pozwalającym na kontynuowanie działalności gospodarczej przez przedsiębiorcę, w stosunku do którego wszczęto jedno z postępowań restrukturyzacyjnych, jest zawarcie układu z wierzycielami i jego zatwierdzenie przez sąd. W konsekwencji niezawarcie układu bądź jego niezatwierdzenie przez sąd z nielicznymi wyjątkami prowadzą do ogłoszenia upadłości tego przedsiębiorcy. Decydująca rola układu jako swoistego biletu wstępu do rozpoczęcia lub kontynuacji procesu przywracania przedsiębiorcy zdolności do konkutowania na rynku zmuszała ustawodawcę do w miarę precyzyjnego określenia uprawnień i obowiązku wierzycieli w postępowaniu zmierzającym do jego zawarcia. Jednym z podstawowych dylematów, który musiał być rozstrzygnięty, to zakres przesłanek skutkujących nabyciem prawa do bycia wierzycielem w danym postępowaniu i co za tym idzie prawo do głosowania nad przyjęciem układu.

Celem poniższych rozważań nie jest analiza i wykładnia przepisów ustawy dnia 15 maja 2015 roku – Prawo restrukturyzacyjne związanych z pojęciem wierzyciela w ujęciu prawa restrukturyzacyjnego oraz przesłanek uznania wierzyciela jako uczestnika postępowania.

Warto jedynie zaznaczyć, że nie każdy wierzyciel dłużnika, wobec którego toczy się postępowanie restrukturyzacyjne staje się wierzycielem uprawnionym do bycia uczestnikiem postępowania, a także nie każdy uprawniony, ze względu na niedopełnienie określonych w ustawie czynności będących refleksem obowiązków procesowych stanie się w rzeczywistości wierzycielem w danym postępowaniu.

Punktem wyjścia jest zatem sytuacja, w której określony wierzyciel zostając ujęty na liście wierzytelności uzyskując status uczestnika postępowania. Korelatem tego statusu jest uprawnienie do głosowania nad układem. Jest to uprawnienie o podstawowym znaczeniu, gdyż umożliwia ono wywarcie wpływu na zawarcie układu jego treść bądź na jego odrzucenie (Zedler, 2018, s. 10 i n.). Prowadzi to do wniosku, że normy, które wynikają z przepisów ograniczających prawo do głosowania na zgromadzeniu wierzycieli wierzycielowi będącemu uczestnikiem postępowania muszą mieć solidne podstawy aksjologiczne oraz w trakcie wykładni nie można nie uwzględnić faktu, iż analizujemy przepisy, w wyniku których wyinterpretowane normy stają się normami kreującymi wyjątek od reguły. Do takich przepisów należą bez wątpienia art.109 ust.1 i art. 116 Prawa Restrukturyzacyjnego.

Generalnie rzecz biorąc, ustawodawca zdecydował się na interwencję wprowadzając wyjątki od reguły, że wierzyciel będący uczestnikiem postępowania pozbawiony jest prawa głosu (a nie uprawnień innego rodzaju), bądź co do wszystkich podejmowanych uchwał na zgromadzeniu wierzycieli, bądź jedynie w głosowaniu nad uchwałą o przyjęciu układu, mając ku temu rozsądne powody a zróżnicowanie jest konsekwencją różnych przesłanek aksjologicznych leżących u podstaw każdego z wyłączeń.

Zgodnie z art. 116 Prawa Restrukturyzacyjnego nie mogą głosować nad przyjęciem układu osoby bądź podmioty, co do których ustawodawca uznał, że relacje pomiędzy nimi a przedsiębiorcą-dłużnikiem są tego rodzaju, iż istnieje uzasadniona wątpliwość, co do motywów oddania takiego a nie innego głosu, a co za tym idzie wpływ na zawarcie bądź nie układu nie będą co do zasady zgodne z celem postępowania restrukturyzacyjnego, jakim jest przywrócenie zdolności konkurencyjnej na rynku, ale „filtrowanie” będą przez pryzmat osobistego zaangażowania czy emocji (powiązania rodzinne) lub własnego interesu gospodarczego (powiązania kapitałowe lub zarządcze) (Zimmerman, 2016, s. 1160 i n.).

Przypis art. 109 Prawa Restrukturyzacyjnego różni się od zakresu normowania wynikającym z art. 116 Prawa Restrukturyzacyjnego tym, że wyłączenie z głosowania w postępowaniu restrukturyzacyjnym dotyczy nie tylko głosowania nad układem, ale generalnie głosowania na zgromadzeniu wierzycieli bez względu na to co jest przedmiotem takiego zgromadzenia. Ustawodawca zdecydował się na pozbawienie w tym zakresie prawa głosu tym wierzycielom, którzy nabyli wierzytelność wobec dłużnika-przedsiębiorcy w drodze przelewu lub indosu po otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego. Z aksjologicznego punktu widzenia sytuacja nie jest tak oczywista jak w przypadku powiązań osobowych i majątkowych regulowanych w art. 116 Prawa Restrukturyzacyjnego.

Przyjmuje się, stosunkowo bezkrytycznie, że podstawą takiej regulacji jest przeświadczenie, iż obrót wierzytelnościami po otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego może służyć „ustawianiu” głosowania, powodować głosowanie stronnictwa, i generalnie stwarzać okazję by głosowanie a co za tym idzie przyjęcie bądź odrzucenie układu było nieuczciwe w dość trudnym do zidentyfikowania zakresie tego pojęcia (Hrycaj, Geronim, 2017, s. 421).

Milcząco przyjmuje się chyba, że stan idealny polega nie tylko na „zamrożeniu” stanu wierzytelności podlegających układów ale być może na „zamrożeniu” składu osobowego” wierzycieli. Nie do końca ta argumentacja jest przekonująca. Problem „przychylności”, który może zakłócać gospodarczy wymiar zawarcia układu został uregulowany o czym była mowa powyżej, w art. 116 prawa restrukturyzacyjnego.

Przyjęcie milczącego założenia, że każdy obrót wierzytelnościami dokonany przy znajomości istniejącego stanu spraw, czyli prowadzenia postępowania restrukturyzacyjnego jest „niezdrowy”

z punktu widzenia postawy nabywcy wierzytelności nie wydaje się uzasadniony. Można sądzić, że raczej jest to próba zatamowania „spekulacyjnego” obrotu długami podmiotów o wątpliwej wypłacalności przez obniżenie ich atrakcyjności ekonomicznej. We współczesnej gospodarce wydaje się, że jest to podejście anachroniczne. W okresie paru ostatnich dekad liczba transakcji podmiotów wyspecjalizowanych w tym obrocie wzrosła niewspółmiernie, także ze względu na efekt gospodarczy tych działań jakim jest umożliwianie zrównoważenia na rynku finansowym dzięki skonfrontowaniu podmiotów dążących do uniknięcia ryzyka i poprawienia bieżącej płynności z podmiotami o większej gotowości do poniesienia takiego ryzyka a co za tym idzie innego postrzegania ceny.

Podstawa aksjologiczna, sprowadzająca się do zapobiegania „ustawianiu” układu jest tym bardziej trudna do przyjęcia, jeżeli przyjrzymy się regulacji zawartej w art. 109 ust. 2 *in fine* gdzie restrykcja uosabiana przez pozbawienie prawa głosu nie znajduje zastosowania, jeżeli wierzytelność zostanie nabyta w procesie mającym cechę transakcji otwartego rynku powodującym wzrost szans na uzyskanie ceny godziwej za nabytą wierzytelność.

Sprowadza się to do konieczności zgłoszenia zamiaru zbycia wierzytelności na ogólnie dostępnej platformie informacyjnej (do czasu wejścia w życie przepisów o rejestrze zgodnie z art. 455 prawa restrukturyzacyjnego a może bardziej do efektywnego uruchomienia takiego rejestru umieszczenie ogłoszenia w Monitorze Sądowym i Gospodarczym) i przedłożenie dowodów, że zbycie a co za tym idzie przelew wierzytelności nastąpił na rzecz nabywcy oferującego najwyższą cenę.

Reasumując podstawa aksjologiczna wyłączenia prawa do głosu przez stworzenie możliwości wierzycielowi na uniknięcie tej restrykcji sprowadza się do wprowadzenia przez pewnego typu wymuszenie, zorganizowanego obrotu wierzytelnościami podmiotów restrukturyzacyjnych.

Innymi słowy podstawą aksjologiczną nie jest wykluczenie „ustawiania” układu, ale wartość jaką jest funkcjonowanie rynku umożliwiającego operowanie ceną godziwą traktowaną jako najwyższą ceną do osiągnięcia pomiędzy niepowiązanymi stronami posiadającymi równy dostęp do informacji istotnych dla danej transakcji. Jest to fundamentalna i godna aprobaty zmiana, być może jedna z ważniejszych cech rynkowych prawa restrukturyzacyjnego.

Zupełnie inne racje aksjologiczne legły u podstaw dopuszczenia do głosowania wierzycieli, którzy nabyli wierzytelność w drodze przelewu bądź indosu o specyficznych cechach, którym cechą obrotu na otwartym rynku handlu wierzytelnościami nie można wprost przypisać. Mowa jest, zgodnie z art. 109 ust. 2 *in principio* prawa restrukturyzacyjnego, o wierzycielach na których przejście wierzytelności nastąpiło wskutek spłacenia przez nich długu za który odpowiadają osobiście lub określonymi przedmiotami majątkowymi ze stosunku prawnego powstałego przed dniem otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego.

Wróćmy do podstaw aksjologicznych. Przyjmijmy, że podstawą aksjologiczną wprowadzenia restrykcji w postaci pozbawienia wierzyciela prawa głosu w postępowaniu restrukturyzacyjnym, jeżeli jest on nabywcą wierzytelności podlegającej układowi a nabycie nastąpiło po dacie wszczęcia postępowania restrukturyzacyjnego jest ograniczenie obrotu wierzytelnościami w sytuacjach gdy jest niemożliwe bądź znacznie utrudnione jest nabycie tych wierzytelności po godziwej cenie na otwartym rynku. W tym stanie rzeczy wyłączenie tej restrykcji przy nabyciu wierzytelności w sposób objęty normowaniem art. 109 ust. 2 *in principio* prawa restrukturyzacyjnego staje się bardziej wyraziste.

Pierwszą cechą odróżniającą te dwie sytuacje prawne i gospodarcze jest relacja pomiędzy wierzytelnością nabywaną w trakcie trwania postępowania restrukturyzacyjnego a nabywcą. W odróżnieniu od obrotu wierzytelnościami pomiędzy niepowiązanymi uczestnikami rynku, nabywca wierzytelności za którą odpowiadał osobiście lub też w sposób ściśle gospodarczo powiązany czyli określonymi „swoimi” przedmiotami majątkowymi charakteryzuje inną relację w obrocie przez fakt, że

zaangażował on swój majątek w węzeł obligacyjny w swej podstawowej warstwie będący węzłem pomiędzy dłużnikiem–przedsiębiorcą a zbywcą wierzytelności układowej. W takiej sytuacji nabywca jest bądź przymuszony do nabycia wierzytelności w gospodarczym znaczeniu tego słowa w wyniku istniejącego węzła zobowiązaniowego (poręczyciel zastawca, wierzyciel rzeczowy) bądź uznaje, że wcześniejsze przejście długu jest dla niego korzystniejsze.

Drugą cechą wyróżniającą jest czynnik czasu odrywający w nieco formalny sposób osobę nabywcy od motywowanego faktem trwania postępowania restrukturyzacyjnego i tego trwania konsekwencjami prawnymi i gospodarczymi. Sprowadza się on do wymogu by stosunek prawny uruchamiający nabycie wierzytelności (np. umowa zastawu, poręczenia czy też ustanowienie hipoteki) powstał przed otwarciem konkretnego postępowania wobec dłużnika- przedsiębiorcy.

Te dwa czynniki traktowane łącznie pozwalają na postawione tezy, że fundamentalnym założeniem aksjologicznym niewprowadzania restrykcji wobec nabywców wierzytelności w wyniku powstania węzła obligacyjnego przed wszczęciem postępowania jest brak powiązania nabycia z obrotem wierzytelnościami na swobodnym rynku a co za tym idzie czynnik ceny nie może być brany pod uwagę.

Prowadzi to do wniosku, że wykładnia przepisów o prawie do głosowania przez wierzyciela, uczestnika postępowania restrukturyzacyjnego, przy przejściu z wykładni językowej do wykładni funkcjonalnej czy też być może systemowej wymaga w miarę precyzyjnego odtworzenia podstaw aksjologicznych leżących u podstaw „drabiny” ustawowej prowadzącej od stworzenia reguły, wprowadzenia od niej wyjątków i ograniczenia tych wyjątków. Jest to też nieodzowne dla utrzymania systemowej równowagi aksjologicznej.

Jednym z podstawowych założeń Prawa Restrukturyzacyjnego jest próba zharmonizowanie słusznego zbiorowego interesu wierzycieli z celem postępowania jakim jest przywrócenie dłużnikowi-przedsiębiorcy zdolności do konkutowania na rynku przez to uniknięcie ogłoszenia jego upadłości (art. 3 ust. 1 prawo restrukturyzacyjne).

Podstawowym założeniem aksjologicznym jest zasada, że tylko i wyłącznie wola wierzycieli wyrażona w określony sposób (zawarcie układu) i zgodnie z prawem (zatwierdzenie układu przez sąd) prowadzić może do kontynuowania działalności gospodarczej, w co do zasady w niezmienionej formie przez przedsiębiorcę - dłużnika. Korelatem tej zasady jest reguła, że wierzyciel będący uczestnikiem postępowania dysponuje przede wszystkim prawem do głosowania na zgromadzeniu wierzycieli ze szczególnym uwzględnieniem głosowania nad przyjęciem układu. Inaczej podstawowe założenie aksjologiczne nie może być urzeczywistnione. Konsekwentnie interpretacja wyjątków od tej zasady i dalszych ograniczeń tych wyjątków prowadzących w istocie do powrotu do reguły w zakresie wykładni funkcjonalnej nie jest możliwa do prawidłowego zastosowania bez ustalenia rozsądnej „platformy” aksjologicznej.

Dwie różne podstawy aksjologiczne, jak to próbowano wykazać powyżej kreują dwa podstawowe wyjątki od zasady ścisłej korelacji statusu wierzyciela z prawem do głosu.

Pierwsza leżąca u podstaw regulacji z art. 116 Prawa Restrukturyzacyjnego zasadza się na aprobacie założenia, że istniejące powiązania osobiste, zarządcze lub majątkowe pomiędzy wierzycielem a przedsiębiorcą-dłużnikiem mogą być w stopniu dającym się statystycznie aprobować, odbiegające od przyjmowanego idealizującego wzorca wierzyciela gotowego do zharmonizowania swego obiektywnego celu gospodarczego z możliwością przywrócenia przedsiębiorcy możliwość konkutowania na rynku. Restrykcja ta ograniczona jest tylko do korzystania prawa głosu na zgromadzeniu wierzycieli zwołanym w sprawie głosowania nad przyjęciem układu. Tak ujęta przesłanka aksjologiczna umożliwia rozstrzygnięcie dylematu sprowadzającego się do pytania, czy wierzyciel, który nabył wierzytelność w sytuacji przewidzianej w art. 109 ust. 2 Prawa Restrukturyzacyjnego może głosować nad przyjęciem

układu bez względu na to, że nabył wierzytelność od osób albo podmiotów objętych restrykcją z art. 116 Prawa Restrukturyzacyjnego.

Drugą, inną podstawą aksjologiczną prowadzącą do wprowadzenia restrykcji odbierającej prawo głosu wierzycielom, którzy nabyli w drodze przelewu bądź indosu wierzytelność wobec przedsiębiorcy-dłużnika po dniu otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego nie jest, jak próbowano to uzasadnić, przeświadczenie, że obrót wierzytelnościami po otwarciu postępowania „zasługuje” na odebranie podstawowego prawa, gdyż zapobiega skupowaniu wierzytelności w celu „ustawienia” przyjęcia bądź odrzuceniu układu, co dość powszechnie przyjmuję się w doktrynie.

Tak więc, twierzę, że podstawą aksjologiczną jest bardziej przeświadczenie, że obrót wierzytelnościami podmiotów restrukturyzowanych winien być dokonywany swobodnie i nie wpływać na uprawnienia wierzyciela pod warunkiem, że dokonywany jest przy spełnieniu wymogów wspomagających kształtowanie się ceny rynkowej danej wierzytelności. Przyjęcie tak sformułowanej postawy aksjologicznej ułatwia zrozumienie granic restrykcji i przy interpretacji art. 109 ust. 2 *in principio*, a przede wszystkim relacji pomiędzy subrogacją ustawową z art. 518 KC a zakresem możliwych tytułów, na podstawie których nabycie wierzytelności po otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego nie pociągną za sobą pozbawiania nabywcy prawa głosu.

I wreszcie podstawą ostatniego wyjątku sformułowanego w art. 109 ust. 2 *in principio*, sprowadzająca się do przeświadczenia, że powstanie węzłów o charakterze obligacyjnym lub rzeczowym przed otwarciem postępowania restrukturyzacyjnego z udziałem nabywcy wierzytelności nie spełnia podstawowych wymogów podstawy aksjologicznej przypisanej do regulacji z art. 109 ust. 1 Prawa Restrukturyzacyjnego, gdyż nie da się zauważyć istotnych związków ceny wierzytelności z jej wartością godziwą ze względu na brak niezależnych od siebie stron transakcji.

Zastawnik, poręczyciel, wierzyciel rzeczowy nie jest bowiem kontrahentem w stosunku do zbywcy w rozumieniu rynkowym. Transakcja w gospodarczym rozumieniu tego terminu została bowiem dokonana a stosowne umowy zawarte przed wszczęciem postępowania restrukturyzacyjnego. Innymi słowy, wynikająca ze stosunku prawnego odpowiedzialność nabywcy za dług przedsiębiorcy-dłużnika i tej odpowiedzialności poniesienie nie jest obrotem wierzytelnościami, czyli cechą leżącą u podstaw regulacji art. 109 ust. 1 prawa restrukturyzacyjnego.

Należy też zwrócić uwagę, że pozbawienie prawa głosu tych wierzycieli, którzy nabyli wierzytelność w zakresie normowania art. 109 ust. 1 prawa restrukturyzacyjnego nie wywołuje tego skutku, jeżeli ta czynność prawna nastąpiła w trakcie prowadzenia postępowania o zatwierdzenie układu (art. 109 ust. 2 prawa restrukturyzacyjnego).

Aksjologiczną podstawą tego wyłączenia jest przeświadczenie, że pozbawienie prawa przysługującego wierzycielowi nie może być aprobowane, jeżeli zaistnienie zdarzenia, które początkuje okres, w którym restrykcje mogą się zaktualizować nie jest wierzycielowi podane w sposób prawem przewidziany dla sytuacji typowych. W postępowaniu zatwierdzenie układu bowiem ogłoszenie o trwaniu postępowania pojawia się już po zatwierdzeniu układu (art. 223 ust. 1 w związku z art. 197 ust. 3 prawa restrukturyzacyjnego) (Zimmerman, 2016, 1245).

Warto zauważyć, że omówione podstawy aksjologiczne będące u podstaw pozbawiania prawa głosu wierzycieli, którzy stali się nimi po wszczęciu postępowania restrukturyzacyjnego, i które znalazły swój wyraz w przepisach ustawy, pojawiają się również przy określeniu dopuszczalności potrącenia wierzytelności wierzyciela wobec przedsiębiorcy-dłużnika z wierzytelnością tego dłużnika wobec wierzyciela. Analizując przepisy art. 253 prawa restrukturyzacyjnego warto zauważyć, że możliwość potrącenia nie jest dopuszczalna, patrząc ze strony wierzyciela przedsiębiorcy-dłużnika, nie tylko wtedy, gdy ów wierzyciel stał się dłużnikiem przedsiębiorcy-dłużnika po dniu otwarcia postępowania

restrukturyzacyjnego, ale także wtedy, gdy nabył wierzytelność w trakcie postępowania restrukturyzacyjnego, chyba że nabycie nastąpiło w wyniku zapłaty długu osobistego lub rzeczowego.

Pierwszą rzeczą, która wymaga chwili uwagi jest to, że nie można potrącić wierzytelności, która została nabyta w sposób rynkowy przewidziany w art. 109 ust. 2 *in fine*. Czy jest to sygnał zmiany podstaw aksjologicznych? Odpowiedź, aczkolwiek nie taka prosta, jest twierdząca. Odmienność wydaje się być związana z funkcją gospodarczą potrącenia, gdyż możliwość z niej skorzystania oznacza w istocie rzeczy zaspokojenie się wierzyciela poza ewentualnym układem pociągającym za sobą z reguły redukcję kwotową wierzytelności oraz konsekwentnie obniżenie poziomów aktywów (wierzytelność względem wierzyciela) przedsiębiorcy-dłużnika.

Przyjęto więc założenie, że możliwość głosowania jest dobrem, które zasługuje na ochronę, jeżeli wynika ono z nabycia wierzytelności na rynku otwartym, ale nie zasługuje już na taką ochronę, jeżeli w wyniku takiego nabycia wierzyciel może „wyjść” z układu, czyli dokonać potrącenia z wierzytelnością dłużnika-przedsiębiorcy. Na marginesie warto zauważyć, że dalej idącą zmianę w kształtowaniu podstaw aksjologicznych co do restrykcji związanych z efektami obrotu wierzytelnościami wprowadza prawo upadłościowe zachowując jednak restrykcje takie same jak w postępowaniu restrukturyzacyjnym co do pozbawienia prawa głosu wierzycieli.

Jednakże możliwość potrącenia w postępowaniu upadłościowym ulega dalszemu ograniczeniu w porównaniu do wierzycieli w postępowaniu restrukturyzacyjnym, wprowadzając zakaz potrącenia dla tych wierzycieli, którzy nabyli wierzytelność na rok przed ogłoszeniem upadłości wiedząc o istnieniu podstawy do ogłoszenia upadłości.

Powyższe rozważania dotyczące podstaw aksjologicznych prowadzących do ograniczenia prawa do głosu niektórych wierzycieli będących uczestnikami postępowania restrukturyzacyjnego oraz pozostającymi nieco w tle ograniczeniami dotyczącymi prawa do potrącenia wydają się konieczne do rozstrzygnięcia wielu wątpliwości interpretacyjnych pojawiających się zarówno w wypowiedziach przedstawicieli doktryny jak i praktycznego stosowania przepisów prawa restrukturyzacyjnego jak konsekwencje nabycia wierzytelności osób i podmiotów wymienionych w art. 116 prawa restrukturyzacyjnego z punktu widzenia możliwości głosowania nad przyjęciem układu przez nabywcę niepowiązanego z przedsiębiorcą-dłużnikiem jaki i prawa do głosowania z nabytej wierzytelności w drodze przelewu powrotnego z umowy przelewu w celu zabezpieczenia. Ale to już inne zagadnienie.

Literatura

Hrycaj, Anna, Maciej Geronim. (2017). W Anna Hrycaj, Piotr Filipiak. (red.). *Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz*. Warszawa: Wolters Kluwer Polska.

Zedler, Feliks. Pozbawienie wierzycieli prawa głosowania nad układem zawierany w postępowaniach restrukturyzacyjnych. *Polski Proces Cywilny*, 1/2018.

Zimmerman, Piotr. (2016). *Prawo upadłościowe. Prawo Restrukturyzacyjne. Komentarz*. Warszawa: C.H. Beck.